

Terveyden edistäminen – tuttua vai tuntematonta?

Paula Saikkonen 17.4.2007

TERVEYDEN EDISTÄMISEN KESKUS
CENTRET FÖR HÄLSOFRÄMJANDE
FINNISH CENTRE FOR HEALTH PROMOTION

Sisältö

- Mikä on Terveyden edistämisen keskus?
- Terveyden edistämisen keskuksen julkaisuista
- Mitä on terveyden edistäminen?

Toiminnan päämäärä

”Lisätä yhteisöjen toimivuutta ja yksilöiden arjessa selviytymistä mahdollistamalla terveyttä tukevat valinnat tavoilla, jotka lisäävät eri väestöryhmien terveyden tasa-arvoa. Päämäärän saavuttaminen edellyttää terveyden edistämisen saamista toiminnalliseksi osaksi yhteiskuntapolitiikkaa.”

Terveyden edistämisen keskuksen toiminnan ytimet

1. Perustoiminta
  - Terveyden edistämisen politiikka ja asiantuntijatoiminta
  - Kansainvälinen toiminta
  - Viestintä
2. Laatu ja palvelutoiminta
  - Laatutyö
  - Hallinnointi ja suunnittelu
  - Rakenteiden kehittäminen
  - Työvälineitä järjestöjen työn arviointiin
3. Ehkäisevä päihdetyö
  - Vaikuttamis- ja asiantuntijatoiminta
  - Järjestöjen päihdeohjelma
  - Yhteiskampanjat

Terveyden taustatekijät

- Kehitetään ja vahvistetaan erilaisten ihmisten arjen olosuhteita terveyttä edistäviksi yhteistyössä jäsenyhteisöjen ja muiden kanssa.
- Terveyden edistämällä halutaan vaikuttaa terveyden taustatekijöihin, jotka voivat olla:
  - yksilöllisiä: ihmisten ikä, sukupuoli, perimä, tiedot, taidot
  - sosiaalisia: sosioekonominen asema, toimeentulo, sosiaaliset verkostot
  - rakenteellisia: koulutus, elinympäristö, työolot, peruspalveluiden saatavuus
  - kulttuurisia: fyysisen, poliittisen ja taloudellisen ympäristön turvallisuus
  - ympäristötekijät: esim. saasteet, psykososiaaliset tekijät

Julkaisuista

- Mitä?
  - Säännöllisesti julkaistavat:
    - Terveysbarometri
    - Päihdebarometri
    - Promo 5 numeroa/vuosi
  - Ehkäisevän päihdetyön materiaalit (esim. Selvis)
  - Laatu- ja palveluryhmä
    - Raportit Sosiaali- ja terveysministeriölle
    - Terveiden edistämisen käsitteen selkeyttäminen
    - Sillan rakentaminen tutkimustiedon (teoreettisen tiedon) ja käytännön välille.
    - Perustoimintoja palvelevat julkaisut
    - Vuonna 2007 käyttöön myös sähköiset julkaisut

Mitä on terveyden edistäminen?

”Terveyden edistäminen on arvoihin perustuvaa tavoitteellista ja välineellistä toimintaa ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin aikaansaamiseksi ja sairauksien ehkäisemiseksi. Terveyden edistämiseen sisältyy promotiivisia ja preventiivisiä toimintamuotoja. Tuloksia ovat terveyttä suojaavien sisäisten ja ulkoisten tekijöiden vahvistuminen, elämäntapojen muutos terveellisempään suuntaan ja terveystalouden kehittyminen. Toiminnan vaikutukset näkyvät yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan terveytenä ja hyvinvointina.”

(Savola & Koskinen-Ollonqvist 2005)

Terveyden edistämisen määrittelyä

- Määrittelyn taustalla olevat arvot: ihmisarvon ja itsenäisyyden kunnioittaminen, tarvelähtöisyys, omavoimaistaminen, oikeudenmukaisuus, osallistaminen, kulttuurisidonnaisuus ja kestävä kehitys.
- Terveyden mieltäminen kokonaisvaltaiseksi hyvinvoinniksi. Ihminen psyko-fyysis-sosiaalisena kokonaisuutena.
- Useimmissa terveyden edistämisen määritelmässä mukana promootion ja prevention näkökulma. Käytännössä terveyden edistäminen muotoutuu usein preventiiviseksi toiminnaksi.
- Kaksi näkökulmaa
  - Preventio
  - Promootio

Terveyden edistäminen, sairauksien ehkäisy, hoito ja kuntoutus

Kohdentuminen

Epätarkka

Tarkka

Terveyden edistäminen

- sisäiset suojaavat yksilölliset ja sosiaaliset tekijät
- ulkoiset suojaavat yksilölliset, sosiaaliset ja ympäristötekijät

Riskitekijöiden ehkäisy

Hoito

Kuntoutus

Promootio

Primääripreventio

Sekundääripreventio

Tertiääripreventio

Terveyden edistämisen vaihtelu

Laatuluuta ja hyvät käytännöt

(Lillrank 1999, sovellus Koskinen-Ollonqvist)

Toistuu samanlaisena usein

Toistuu samanlaisena harvoin

Standardiprosessi

Byrokratia, hyvien käytäntöjen standardointi, mittaus, laatu järjestelmät

Rutiiniprosessi

Hyvien käytäntöjen ohjeistus, prosessimallit, tulosjohtaminen, laatu politiikka

Ei-rutiiniprosessi

Arvot, visiot, tavoitteet, oppiva organisaatio, laatu kulttuuri, hyvien käytäntöjen sisällöllinen vaihtelu

Kaoottinen prosessi

Tilannekohtainen vaihtelu

Terveyden edistämisen keskus ry
Karjalankatu 2 C 63, 00520 HELSINKI
puh. (09) 7253 0300, faksi (09) 7253 0320
paula.saikkonen@health.fi
www.tekry.fi

TERVEYDEN EDISTÄMISEN KESKUS
CENTRET FÖR HÄLSOFRÄMJANDE
FINNISH CENTRE FOR HEALTH PROMOTION